

BOTKYRKA HANINGE SÖDERTÄLJE

Social integration mellan nya och etablerade svenskar

En kartläggning gjord av
Kompis Sverige

Finansierad av Delegationen
mot segregation

RÖSTER FRÅN KOMMUNBOR

OM KOMPIS SVERIGE

Kompis Sverige är en ideell organisation som skapar möten mellan nya och etablerade svenskar. Kompis Sveriges vision är ett samhälle där alla deltar på lika villkor och känner tillit till varandra. Organisationen grundades 2013 i Stockholm.

Kompis Sverige skapar möten mellan nya och etablerade svenskar genom tre ben: kompismatchningar, sociala aktiviteter och workshops. Utgångspunkten för all verksamhet är synen på social integration som en tvåvägsprocess som där alla är delaktiga och möts som jämlikar.

För att lyckas skapa ett inkluderande samhälle krävs att alla samhällssektorer är delaktiga. Kompis Sveriges arbets sätt bygger på samverkan mellan civilsamhället, offentlig sektor, skolvärlden och näringslivet. Vi har sedan 2013 samarbetat med över 20 olika kommuner i Sverige, samt ett hundratal aktörer inom såväl civilsamhälle som näringsliv.

Kompis Sverige

www.kompissverige.se

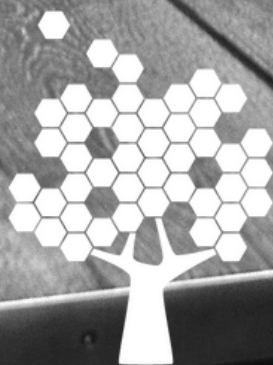
Social integration mellan nya och etablerade svenskar

Röster från kommunbor

Skriven av: Natassia Fry och Johan Bäckström

Vid frågor om rapporten kontakta natassia.fry@kompissverige.se

**Kompis Sveriges vision är
ett samhälle där alla deltar
på lika villkor och känner
tillit till varandra**

Kompis Sverige

1. INLEDNING	5
2. SAMMANFATTNING	6
3. METOD, URVAL OCH BEGREPP	7
4. OM KOMMUNERNA	8
Stora skillnader mellan kommundelar	8
Analysen kring segregation	9
Integrationsfrämjande aktiviteter	10
5. HUR STÅR DET TILL MED DEN SOCIALA INTEGRATIONEN?	12
En stor andel svenskfödda umgås inte regelbundet med utlandsfödda	12
Många vill umgås mer med personer med en annan bakgrund	13
Så varför umgås vi inte mer med varandra?	14
Vad är lösningen och vem är ansvaret?	16

1. INLEDNING

Som en del av en globaliserad värld förändras Sverige. Idag består drygt tjugo procent av Sveriges befolkning av personer med utländsk bakgrund (utlandsfödda eller med två utlandsfödda föräldrar).

Botkyrka, Haninge och Södertälje är alla kommuner som präglas av en mångfald, men också av en segregation i den mening att utlandsfödda och svenskfödda kommunmedborgare till mångt och mycket lever i parallella världar med en begränsad interaktion med varandra. Kompis Sverige har tillsammans med Arbetsmarknads- och Vuxenutbildningsförvaltningen i Botkyrka kommun, Socialförvaltningen i Haninge kommun, och Samordningsförbundet i Södertälje initierat en kartläggning med målsättningen att synliggöra problemområden och utvecklingsmöjligheter för ökad social integration mellan nya och etablerade svenskar i kommunerna. Kartläggningen har finansierats av Delegationen mot segregation.

Syftet med denna kartläggningen har varit att samla värdefull kunskap för att vägleda arbetet med att öka den sociala integrationen mellan nya och etablerade svenskar framgent genom att kartlägga hur segregationen ser ut, vilka insatser som görs för att motverka segregation samt att undersöka kommuninvånarnas attityder till social integration.

Kartläggningen genomfördes under perioden 2018-09-01 - 2019-01-31 och har, baserat på 450 telefonintervjuer och 26 djupintervjuer, undersökt barriärer samt möjligheter för fler möten mellan nya och etablerade svenskar utifrån ett tydligt målgruppsfokus. Resultaten från dessa har under 2019 sammanställts till denna rapport.

2. SAMMANFATTNING

Vår kartläggning visar att Botkyrka, Haninge och Södertälje är segregerade kommuner som präglas av tydliga skillnader mellan kommundelar. Andelen utlandsfödda varierar kraftigt mellan kommunens olika delar. Bostadsbestånd och inkomstnivåer följer ett tydligt mönster, där hyresrätter (oftast kommunalt ägda) dominerar i områden med en stor andel utlandsfödda, samtidigt som de genomsnittliga inkomstnivåerna i dessa områden är betydligt lägre än i övriga kommundelar, i vissa fall 30–40% lägre.

Nya och etablerade svenskar i dessa kommuner möter ofta varandra, men umgås inte. Bara drygt hälften av svenskfödda som bor i områden som präglas av stor mångfald uppger att de regelbundet umgås med utlandsfödda. Samtidigt visar resultaten av våra undersökningar att båda dessa grupper vill lära känna varandra i större utsträckning än vad de gör idag. 2 av 3 svenskfödda vill lära känna fler utlandsfödda och lika många utlandsfödda vill lära känna fler svenskfödda. Orsaker till att så ändå inte sker uppges bland annat vara på bristen på naturliga mötesplatser och tid samt på osäkerhet, blyghet och språkbarriärer.

Det finns ett flertal goda exempel på insatser som på olika sätt främjar nya svenskars etablering samt verkar integrationsfrämjande, både i kommunal regi samt i civilsamhället. Medan kommunala insatser fokuserar mycket på språk, bostad och insatser för att öka möjligheterna till arbete och studier utgör civilsamhället ett viktigt komplement till den kommunala verksamheten genom att skapa mötesplatser för språkträning, fritidsaktiviteter och insatser för specifika grupper, t. ex. kvinnor som inte är delaktiga i samhället. Många integrationsfrämjande insatser har dock en relativt ensidig inriktning på gruppen utlandsfödda eller nyanlända, vilket indikerar att synen på segregationen som relationell ännu inte fått fäste i tillräckligt stor utsträckning för att på allvar kunna bryta befintliga strukturer.

Den generella bilden bland etablerade svenskar är att ansvaret för integrationen först och främst ligger på myndighets- och politisk nivå, och till viss del även på dem som är nya i Sverige. Men för att insatser från den politiska nivån ska få önskad effekt måste det till ett ökat engagemang bland etablerade svenskar för att i vardagen möta och inkludera människor med en annan bakgrund.

En viktig slutsats är att behovet av olika typer av mötesfrämjande insatser är stort. Eftersom viljan att mötas finns, är det viktigt att dessa insatser fokuserar på att bryta de barriärer som finns hos båda målgrupperna. Detta kan bland annat ske genom skapandet av fler naturliga mötesplatser som är attraktiva för båda målgrupperna och genom att erbjuda aktiviteter med en tydlig målsättning att nå såväl nya som etablerade svenskar.

3. METOD, URVAL OCH BEGREPP

Kartläggningen genomfördes med särskilt fokus på tre kommuner; Botkyrka, Haninge och Södertälje. Huvuddelen av kartläggningens bidrag utgörs av information om hur nya och etablerade svenskar själva upplever sin situation och förhåller sig till varandra. Denna information har hämtats direkt från målgrupperna på två olika sätt; en undersökning via telefon som genomförts av Novus samt djupintervjuer som genomförts av Kompis Sverige

Novus har på uppdrag av Kompis Sverige genomfört totalt 450 telefonintervjuer med personer bosatta i Botkyrka, Haninge och Södertälje kommun. Undersökningen har fokuserat på områden som präglas av en hög mångfald. De intervjuade har varit personer i åldrarna 16 år eller äldre, bosatta i områden i kommunerna som definierats som särskilt utsatta. Hälften av de intervjuade har varit svenskfödda och hälften utlandsfödda. Bland de utlandsfödda representeras 57 olika nationaliteter. Deltagarfrekvensen har varit 10,2%.

Kompis Sverige har även genomfört djupintervjuer med det övergripande syftet att undersöka hur nya och etablerade svenskar själva upplever sin situation med fokus på det egna sociala nätverket och avsaknaden av umgänge med den andra målgruppen. Vi har också frågat om sociala aktiviteter, föreningsengagemang, samt potentiella upplevda begränsningar i livssituation som hindrar/försvårar egen delaktighet i social integration. Intervjupersonerna har valts ut utifrån att samtliga angett att de ej regelbundet umgås med personer från den andra målgruppen. Detta innebär att samtliga intervjuade personer utifrån Kompis Sveriges definition av social integration ej är socialt integrerade.

Totalt har 26 personer intervjuats under perioden 2018-09-01 - 2018-12-30. Av dessa har 13 varit etablerade svenskar och 13 nya svenskar. En god spridning finns när det kommer till kön, ålder, kommun, kommundel, samt boendeform.

Begreppsdefinitioner

Ny svensk: utlandsfödda individer som ej talar flytande svenska och ofta saknar ett socialt kontaktnät som innehåller etablerade svenskar.

Etablerad svensk: individer som talar så gott som flytande svenska och som ofta har ett socialt kontaktnät som innehåller andra etablerade svenskar.

Kompis Sverige betraktar segregation som ett relationellt begrepp och en strukturell fråga som berör en hel kommuns system, vilket innebär att en kommun ska betraktas som segregerad som helhet och inte endast enskilda områden. Forskningen beskriver generellt sett också segregation som någonting relationellt, och understryker att inte endast de fattiga har någonting att förlora på att segregationen ökar, utan att alla i samhället påverkas negativt.

Kompis Sverige definierar social integration som etablerandet av sociala kontakter såsom vänner, familj, relation på arbetsplatsen mellan nya och etablerade svenskar och utgår från idén att social integration är en tvåvägsprocess som för att den ska fungera kräver delaktighet från såväl nya som etablerade svenskar.

4. OM KOMMUNERNA

I Botkyrka, Haninge och Södertälje finns ett antal gemensamma nämnare vad gäller såväl demografi, existerande analyser som goda exempel på integrationsfrämjande verksamhet. Här följer en sammanfattning av lägesbild utifrån vår kartläggning.

I Botkyrka, Haninge och Södertälje finns invånare med ursprung som speglar hela världen. Många kommuninvånare, särskilt i Botkyrka och Södertälje, har i flera generationer bakåt en släkthistoria av invandring.

Stora skillnader mellan kommundelar

Kommunerna präglas av tydliga skillnader mellan kommundelar där andelen utlandsfödda varierar kraftigt mellan kommunens olika delar. Bostadsbestånd och inkomstnivåer följer ett tydligt mönster, där hyresrätter (oftast kommunalt ägda) dominerar i områden med en stor andel utlandsfödda, samtidigt som de genomsnittliga inkomstnivåerna i dessa områden är betydligt lägre än i övriga kommundelar, i vissa fall 30–40% lägre.

	Botkyrka	Haninge	Södertälje
Folkmängd	93 000 (Källa: Botkyrka kommuns kommunfakta, 2019)	89 989 (Källa: Haninge kommuns kommunfakta, 2018)	97 381 (Källa: Södertälje kommuns kommunfakta, 2018)
Andel utrikesfödda	42% (Källa: Botkyrka kommuns kommunfakta, 2018)	27% (Källa: Haninge kommuns kommunfakta, 2018)	39% (Källa: SCB, 2017)
Kommundel med högst respektive lägst andel utrikesfödda	Fittja (65%) Grödinge (14%) (Källa: Botkyrka kommuns statistikportal, 2016)	Jordbro (53%) Dalarö (7%) Statistik från Linda Kollberg, statistiker på Haninge kommun. Från 2017.	Södertälje tätort (44%) Enhörna (12%) Statistik från Magnus Lundin, statistiker på Södertälje kommun. Från 2017.
Kommundel med högst respektive lägst årsmedelinkomst	Tullinge (340 000 kr) Fittja (195 100 kr) (Källa: Botkyrka kommuns områdesfakta, 2016)	Dalarö (390 690 kr) Jordbro (226 788 kr) Statistik från Linda Kollberg, statistiker på Haninge kommun. Från 2017.	Enhörna (341 455 kr) Södertälje tätort (253 631 kr) Statistik från Magnus Lundin, statistiker på Södertälje kommun. Från 2016.
Fördelning boendeformer	Småhus: 36% Bostadsrätter i flerbostadshus: 21% Hyresrätter i flerbostadshus: 43% (Källa: Botkyrka kommuns områdesfakta, 2016)	Småhus: 41% Bostadsrätter i flerbostadshus: 30% Hyresrätter i flerbostadshus: 25% (Källa: Haninge kommuns kommunfakta, 2018)	Småhus: 40% Bostadsrätter i flerbostadshus: 12% Hyresrätter i flerbostadshus: 42% Statistik från Magnus Lundin, statistiker på Södertälje kommun. Från 2017.
Fördelning högsta utbildningsnivå	Grundskola: 20% Gymnasial utbildning: 43% Eftergymnasial utbildning: 32% (Källa: Botkyrka kommuns områdesfakta, 2016)	Grundskola: 16% Gymnasial utbildning: 49% Eftergymnasial utbildning: 31% (Källa: Haninge kommuns kommunfakta, 2018)	Grundskola: 20% Gymnasial utbildning: 44% Eftergymnasial utbildning: 32% Statistik från Magnus Lundin, statistiker på Södertälje kommun. Från 2017.

Analyser kring segregation

Kartläggningen har undersökt vilka analyser som kommunerna själva gjort kring segregation och dess orsaker samt hur vi kan bryta segregation. Här en sammanfattning av olika insikter och slutsatser.

Storstockholmsregionen är segregerad i den mening att det finns stora skillnader i livsvillkor mellan kommundelar, kommuner och stadsdelar. Flyttningar och valen som sker på bostadsmarknaderna, där förutsättningarna att göra val på bostadsmarknaden blir alltmer ojämlika för olika grupper i takt med att inkomstskillnader och kostnader för att bo ökar, är nyckelfaktorer som driver segregation. I Botkyrka och Södertälje är bostadssegregationen extra tydlig. Nyanlända som flyttar in i stadsdelar där arbetslöshet och ekonomisk utsatthet är utbredd får ingen bra start i sitt nya land och riskerar mer sannolikt att själva hamna i och inte kunna ta sig ur ett ekonomiskt utanförskap (Linn Karlsson, strateg Södertälje kommun, januari 2019).

En av huvudförklaringarna till bostadssegregationen är enligt kommunerna själva den så kallade EBO-lagen (Lagen om eget boende), som givit nyanlända personer rätt att bosätta sig där de själva vill. Detta har lett till att många nya svenskar valt att bosätta sig hos släktingar och andra landsmän som redan bor i kommunen, vilket förstärkt segregationen och i många fall också skapat en extrem trångboddhet (Boverket, Rapport Boendesituationen för nyanlända, 2015).

En annan utmaning kommunerna pekar på är att boende i områden med hög andel utlandsfödda tenderar att flytta därifrån när möjlighet ges, vilket också bidrar till att förstärka segregation mellan dessa områden och andra områden.

Haninge kommun har många stora bostadsprojekteringar på gång i t.ex. Vega, Västerhaninge, Tungelsta och Jordbro för att möta invånarnas växande behov av bostäder. Ett sätt kommunen arbetar för att bryta segregationen i Haninge är att skapa en förtätning av bostadshus i kommunen, och aktivt bygga bort glesområden, skapa en tydligare identitet, och bättre tillgång till regional service, vård och utbildning (Haninge kommun, Utvecklingsprogram för den regionala stadskärnan Haninge, Kommunfullmäktige 2011-02-07).

Inflyttningen från utlandet väntas ligga på ungefär samma nivå som de senaste tio åren men sammansättningen kommer se olika ut mellan åren, med t.ex. en högre andel kvotflyktingar. Kommunerna förväntar sig en fortsatt hög anhörig- och arbetskraftsinvandring, där många nyanlända innebär ett fortsatt behov av att fokusera på ingångar till arbetsmarknaden.

Kommunernas ekonomiska förutsättningar spås bli magrare kommande år där kommunerna förutspår att en försvagad arbetsmarknad och offentlig ekonomi är att vänta. Kommunerna behöver därför planera för gradvis magrare tider, såväl för kommunerna som för organisationer och kommunmedborgarna. Risken för sämre hushållsekonomi förutspås bli störst för de kommunmedborgare som nyligen kommit in på arbetsmarknaden (Se bl.a.: Strategi och Budget 2019-2020 Haninge kommun, Kommunstyrelsen Haninge kommun, fastställd 2018-10-22).

Integrationsfrämjande aktiviteter

Det finns ett flertal goda exempel på insatser som på olika sätt främjar nya svenskers etablering samt verkar integrationsfrämjande, både i kommunal regi samt i civilsamhället.

Kommunala insatser fokuserar generellt på att ge nya svenskar goda förutsättningar till etablering, med fokus på språk, bostad, och att öka möjligheter till jobb och vidare studier.

Fysiska platser som bedrivs helt eller delvis i kommunalregi och som kan anses vara viktiga arenor med potential att bryta segregation

Basun: ett kommunalt samverkansprojekt för att minska arbetslöshet och de socioekonomiska skillnaderna i Botkyrka kommun.

Etableringscentrum i Haninge: ett samverkansprojekt mellan Haninge, ett par grannkommuner och Arbetsförmedlingen. Syftet med Etableringscentrum är att nyanlända snabbare ska komma i arbete eller börja studera.

Kommunala bibliotek: utöver sin egen bokutlåningsverksamhet erbjuder de nya svenskar språkträning och möten med människor, detta i samverkan med lokala föreningar.

Kommunala bostadsbolag: Botkyrkabyggen och Telge bostäder arbetar på olika aktivt sätt med att öka trygghet och trivsel i utvalda bostadsområden. Botkyrkabyggen bedriver t.ex. projekt Qvinna som erbjuder utlandsfödda kvinnor som under lång tid stått utan sysselsättning anställning.

Kulturhuset i Jordbro (Haninge): samlar en rad olika föreningar så som ABF, Blåvägen och ett sportotek under ett och samma tak. Kulturhuset kommer dock rivas under hösten 2019.

Mångkulturellt centrum i Fittja (Botkyrka): bedriver utbildning och forskning inom mångfaldsområdet samt ett kulturhus.

Samspråk i Södertälje: Ett projekt som utgår från SFI och som främst riktar sig till utlandsfödda kvinnor, som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och är i behov av språkutvecklande insatser.

Svenska för invandrare (SFI): Bedrivs nästan uteslutande i kommunal regi i kommunerna.

Öppna förskolor: Erbjuder föräldrar till små barn en fysisk mötesplats. Öppna förskolan i Fittja erbjuder i samarbete med Botkyrka vuxenutbildning svenskträning och öppna förskolan i Jordbro erbjuder tillsammans med studieförbundet Bilda föräldragruppen Älskade barn.

Civilsamhället utgör ett viktigt komplement till den kommunala verksamheten genom att skapa mötesplatser för språkträning, fritidsaktiviteter och insatser för specifika grupper, t. ex. kvinnor som inte är delaktiga i samhället. I kommunerna finns ett rikt utbud av olika organisationer så som idrottsföreningar, religiösa samfund, ekonomiska föreningar med tydliga sociala syften, samt kulturföreningar.

Organisationer som utmärkt sig i kartläggningen genom att ha en tydlig strategi för hur de arbetar med social integration/alternativt vars verksamhet uttryckligen har ett integrationsfrämjande syfte.

- Friskis & Svettis (Södertälje)
- Lokala Rödakors-föreningar
- Verdandi (Botkyrka)
- Blå vägen (Haninge)
- Studieförbundet (Haninge)
- Svenska kyrkan
- Hovsjö forum (Södertälje)

Majoriteten av insatser vi träffat på som verkar med ett uttryckt integrationsfrämjande fokus, har generellt en relativt ensidig inriktning på gruppen utlandsfödda eller nyanlända. Detta indikerar att synen på segregationen som relationell ännu inte fått fäste i tillräckligt stor utsträckning för att på allvar kunna bryta befintliga strukturer.

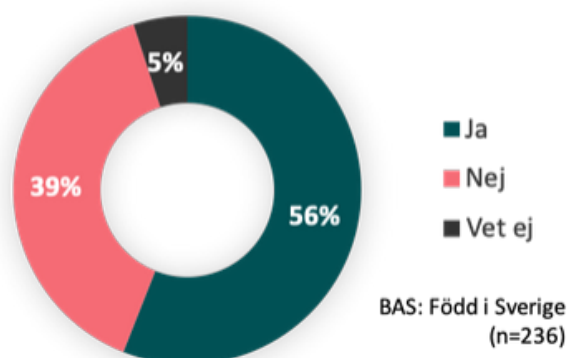
5. Hur står det till med den sociala integrationen?

Vi har låtit Novus genomföra telefonintervjuer med svenskfödda och utlandsfödda i områden som präglas av hög mångfald i Botkyrka, Haninge och Södertälje. Utöver detta har vi gjort djupintervjuer med nya och etablerade svenskar boende i kommunerna. Detta avsnitt redovisar resultatet och det samlade intrycket baserat på dessa båda undersökningar.

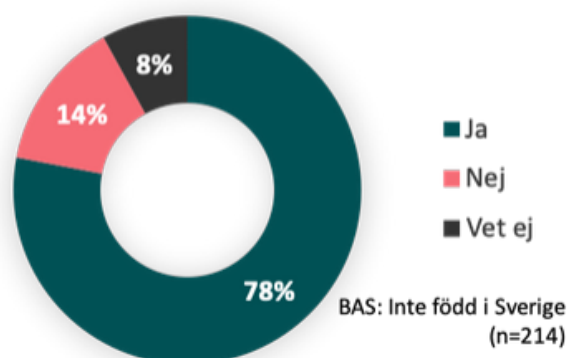
En stor andel svenskfödda umgås inte regelbundet med utlandsfödda

Av samtliga 236 tillfrågade svenskfödda personer i telefonintervjuerna anger 56% att de regelbundet umgås med personer som är utlandsfödda. Av de 214 tillfrågade utlandsfödda anger nästan 80% att de regelbundet umgås med personer som är födda i Sverige.

Umgås du regelbundet med personer som inte är födda i Sverige

Umgås du regelbundet med personer som är födda i Sverige

Noterbart är att detta är personer som bor i områden där den demografiska sammansättningen borde ge förutsättningar för umgänge i vardagen då det bor såväl många svenskfödda som utlandsfödda där. Trots det är det framförallt en stor andel svenskfödda som inte umgås med utlandsfödda.

Vidare visar Novus-undersökningen att det är på arbetsplatsen de flesta umgås med personer med en annan bakgrund. Bland utlandsfödda som regelbundet umgås med svenskfödda gör hälften det på jobbet medan motsvarande siffra för svenskfödda är cirka en tredjedel. Endast en fjärdedel av de som regelbundet umgås med personer från den andra gruppen gör det på fritiden, genom aktiviteter/föreningar eller som vänner.

Denna bild bekräftas även i djupintervjuerna. En majoritet av etablerade svenskar anger att de regelbundet ser vad de uppfattar vara nya svenskar när de går och handlar mat, samt runt om i sitt bostadsområde. De har därmed en viss kontakt med nya svenskar, men umgås inte med nya svenskar privat eller i en kollegial kontext på arbetsplatsen.

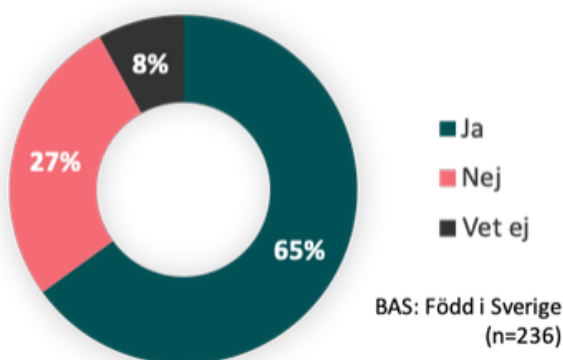
"Jag har ju personer jag jobbar med som har en invandrabakgrund. Men jag umgås inte med någon som är ny i Sverige."

Etablerad svensk man, 45 år, Järna, Södertälje

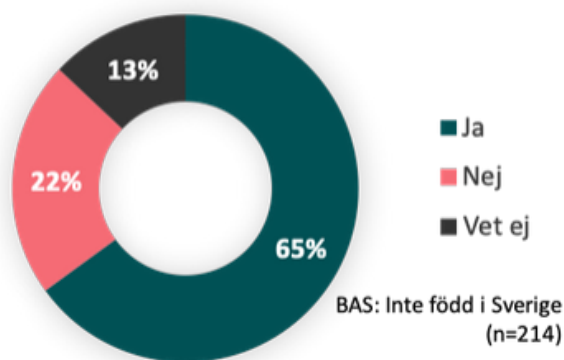
Många vill umgås mer med personer med en annan bakgrund

Såväl svenskfödda och utlandsfödda vill i högre utsträckning än vad de gör idag umgås med varandra: Nästan sju av tio svenskfödda uppger att de skulle vilja lära känna fler personer som inte är födda i Sverige, likaså anger nästan sju av tio utlandsfödda att de skulle vilja lära känna fler personer som är födda i Sverige. Det finns ett samband mellan utbildningsbakgrund och vilja att lära känna personer från den andra gruppen. Hos både nya och etablerade svenskar vill personer med hög utbildningsnivå i högre utsträckning lära känna personer från den andra gruppen, än de med ingen eller grundläggande utbildningsnivå.

Skulle du vilja lära känna fler personer som inte är födda i Sverige?

Skulle du vilja lära känna fler personer som är födda i Sverige?

"Ja. Att träffa nya människor är ju trevligt alltid. Träffa någon som kommer ifrån ett helt annat ställe måste ju vara roligt. De flesta med samma bakgrund har ju gjort samma sak. Det känns som att det kan vara väldigt kul att träffa någon annan, jag tror att det är smart för mig som människa att göra det. Förstå vart människor kommer ifrån. Min pappa var militär, chef för en svensk insats utomlands. Han sa att det är svårt att förstå hur det egentligen är i verkligheten, när man ser på TV om ett land."

Etablerad svensk man, 45 år, Södertälje

"Jag har två grannar som är svenska. Jag ser dem på balkongen röka cigaretter, sedan går de in direkt. De ser trevliga ut men vi pratar inte. I mitt hus många hälsar inte. Jag tycker om att säga hej till alla. Jag sa till min dotter förut jag tycker om min granne mycket. Det skulle vara bra om min granne ville komma hem till mig och dricka kaffe. Vi kunde prata med varandra."

**Ny svensk kvinna, 58 år, Haninge
bott i Sverige i 30 år**

Samtliga nya svenskar som deltog i djupintervjuerna vill gärna lära känna etablerade svenskar. Primära anledningar för detta är att de vill ha möjlighet att öva på att prata svenska, ha vänner att göra saker med, samt bättre förstå hur det svenska samhället fungerar och vad för olika saker som man kan göra här i Sverige. Samtliga har också svarat att de tycker integration är viktigt.

Så varför umgås vi inte mer med varandra?

Trots att två av tre tillfrågade uppger att de vill umgås med fler personer med en annan bakgrund än deras egen så sker det inte. För att få en ökad förståelse på vad detta kan bero på har vi i djupintervjuerna fokuserat på att identifiera behov av insatser som kan främja fler möten mellan människor.

Brist på naturliga mötesplatser och brist på tid

En tydlig förklaring är att det saknas naturliga mötesplatser där nya och etablerad svenskar möts i vardagen. Även om man bor i samma områden så tillbringar större delen av sin tid på olika platser. Nya svenskar som läser på SFI (Svenska för invandrare) träffar enbart andra nya svenskar i skolan. De som har jobb träffar svenskfödda där, men steget från att vara kollegor till att umgås privat är långt.

"Har inte den naturliga kontakten med dem"

Svenskfödd person

"Jag umgås bara med svenska personer på jobbet"

Utlandsfödd person

"Går inga svenskar i skolan"

Utlandsfödd person

"Jag har inte varit i ett sammanhang där jag har träffat människor med utländsk bakgrund"

Svenskfödd person

I telefonintervjuerna undersöktes även föreningsengagemanget bland kommuninvånarna. Föreningslivet beskrivs ofta om en viktig del av integrationen då det möjliggör möten kring gemensamma intressen där t. ex. språk kanske spelar mindre roll än i andra sammanhang. Ungefär 3 av 10 uppger att de är aktiva i någon förening, men det finns stora skillnader mellan svenskfödda och utlandsfödda både när det gäller föreningsengagemang. Bland svenskfödda är det cirka 40% vanligare att vara aktiv i en förening än bland utlandsfödda. Det finns även skillnader i vilken typ av förening man är aktiv i. Föreningar som är vanligare hos nya svenskar är religiösa samfund och kulturföreningar och hos etablerade svenskar är det idrottsföreningar, fritidsföreningar t.ex. jaktförening samt hyresgäst- eller bostadsrättsföreningar. Så även om föreningsengagemanget bidrar till integration ska föreningsengagemang per se inte ses som en indikator på social integration. Till detta ska även läggas att flera av de civilsamhällesorganisationer vi träffat som bedriver ett uttalat integrationsarbete har ett relativt ensidigt fokus på gruppen nya svenskar. Om verksamheter enbart lockar nya svenskar kan det i värsta fall snarare förvärra segregationen genom att inte heller fritidsaktiviteterna bidrar till möten mellan nya och etablerade svenskar.

Även tidsbrist är en mycket vanligt förekommande anledning till varför etablerade svenskar inte träffar nya kompisar eller engagerar sig i föreningsliv i allmänhet. Även bland nya svenskar är upplevd brist på ledig tid en tydlig barriär där runt hälften upplever att all deras tid går åt till att ta hand om sitt hem och sin familj, studera svenska, och i några fall till att arbeta och studera svenska samtidigt. Ingen ledig tid finns i deras liv just nu.

Osäkerhet, blyghet och språkliga barriärer

Majoriteten av den nya svenskar vi träffat berättar att de uppfattar etablerade svenskar som snälla men svåra att få kontakt med, och uttrycker en osäkerhet kring sin egen förmåga att tala svenska där de är rädda att språkförbristningar kommer utgöra en barriär vid kontakt med etablerade svenskar. Alla intervjuade vill samtidigt mycket gärna träffa etablerade svenskar, just för att få möjligheten att prata svenska med någon som talar språket perfekt.

Flera av de nya svenskarna vi djupintervjuat upplever det som läskigt att initiera kontakt med etablerade svenskar då de känner sig rädda för att bli avvisade. De vet inte hur de ska göra för att skapa kontakt utan att det känns obekvämt eller konstigt. De konversationer som de intervjuade för med etablerade svenskar leder aldrig till vänskapsrelationer, troligtvis hänger detta ihop med att de äger rum genom myndighetskontakter, med lärare, eller genom korta konversationer i t.ex. matbutiken eller i trapphuset.

"Jag är blyg. Jag tänker om jag går någonstans att de kanske undrar varför jag är där. Jag gillar egentligen inte sociala medier, jag tycker det är ytligt. Jag vill träffa människor på riktigt. På tåget här alla sitter med iPhones och tittar på dem. Jag förstår inte. Jag behöver riktiga människor. Men personer här kanske är rädda för att bli kompisar med andra, från länder de hört saker om på TV. Jag tror inte svenskar är rasister, men de är lite rädda."

**Ny svensk man, 33 år, Uttran, Botkyrka
bott två år i Sverige,**

"Språket är en barriär. "De" pratar endast med varandra. I mitt hus bor två svenskar, dem har jag ganska bra kontakt med och koll på. Men jag känner ingen av de andra i huset. Jag ser dem aldrig, och de säger inte hej på samma sätt. "

**Etablerad man, 41 år,
Jordbro, Haninge**

Flertalet av de etablerade svenskar som djupintervjuats ger uttryck för att det är svårt som vuxen etablerad svensk att lära känna nya vänner generellt, och att det är en faktor som kan vara begränsande för nya saker man vill ta sig an i livet. De sociala kontaktytor som skulle kunna möjliggöra att nya kompisrelationer skapas är föreningsliv, arbetsplats, eller andra av tredje part arrangerade sociala sammanhang.

En handfull av de intervjuade nya svenska kvinnorna har bott i Sverige i tiotals år. De berättar att de inte är helt bekväma med att röra sig utanför geografiska områden de känner till vilket tycks utgöra en begränsande faktor i deras liv generellt. Kvinnorna har spenderat större delen av sin tid i Sverige i hemmet med ett starkt fokus på att ta hand om sin familj. Detta har enligt dem själva medfört att de talar mycket lite svenska och inte känner några etablerade svenskar. Dessa kvinnor kommer sannolikt inte själva att uppsöka ett socialt sammanhang där de kan lära känna etablerade svenskar.

"Jag pratar bara svenska i klassrummet i skolan. På rasterna vi pratar faktisk arabiska."

Ny svensk kvinna, 51 år, Ronna, Södertälje, bott sex år i Sverige

Vad är lösningen och vems är ansvaret?

Att bryta segregationen är en gemensam utmaning och ett gemensamt ansvar för hela samhället. Alla påverkas negativt av segregationens konsekvenser; direkt eller indirekt. På individnivå är det särskilt människor i områden med socioekonomiska utmaningar som drabbas. Segregationen bidrar till ojämlikhet inom såväl utbildning, arbetsmarknad, hälsa och demokrati och ökar även risken för att människor hamnar i eller drabbas av kriminalitet. De ekonomiska kostnader som kommer av segregation betalas gemensamt via skatter och avgifter. Det innebär att även de som redan är etablerade har ett egenintresse i att segregationen bryts, även om de inte upplever sig drabbade av segregationens negativa effekter i sin vardag.

Majoriteten av de etablerade svenskar vi djupintervjuat ser att lösningen på integrationen först och främst ligger på en myndighets- och politisk nivå, och till viss del också på dem som är nya i Sverige. Ett flertal lyfter att vi som land har ett stort ansvar att välkomna de människor som vi släppt in och som nu är här, och att det nu är vår skyldighet att ge dem goda förutsättningar till etablering och ett gott liv här i Sverige.

"Integrationsfrågan är jätteviktig. Jag tror inte att jag är en del av lösningen dock. Det är strukturellt. Boende. Skolor. Det handlar om stora strukturer och system."

Etablerad kvinna, 39 år, Rosenlund, Södertälje

Det finns helt klart mycket för det offentliga att arbeta med för att minska segregationen i kommunerna och öka den sociala integrationen. För att bryta bostadssegregation kan politiken verka för att bostadsområden präglas av en större mångfald. För att sänka trösklarna till arbetsmarknaden för nya svenskar kan staten erbjuda arbetsgivare incitament så som subventionerade anställningar av nyanlända.

Men, för att dessa typer av insatser ska få önskad effekt måste också vi samhällsmedborgare ta vårt ansvar på individnivå. Med det argumenterar vi för att social integration endast kan åstadkommas när vi som samhällsmedborgare ser det som självklart att i vår vardag möta och inkludera människor från andra bakgrunder än vår egen. Detta gäller såväl i skolan som på arbetsplatsen, i lekparken, på idrottsplatsen eller hemma i bostadsområdet.

"Fokus på gemensamma aktiviteter tror jag är bra. Tror mycket på att få människor att mötas i grannskapet. Min kompis bor i ett område i Flemingsberg som har en mycket stark granngemenskap. Jag vet att det bor både nya och etablerade svenskar där. Det är ju toppen!"

Etablerad kvinna, 31 år, Hamringe, Botkyrka

Även om de flesta etablerade svenskar vi intervjuat tror att de själva kan göra saker för att bidra positivt till en fungerande integration ser de ändå oftast ansvaret som någon annans. En slutsats av detta är att engagemanget hos etablerade svenskar för att möta och lära känna nya svenskar måste bli större – en avgörande faktor om vi ska skapa ett inkluderande samhälle på riktigt. En nyckel för att lyckas med detta tycks ligga i att mer strukturerat arbeta med att förlägga integrationsfrämjande mötesskapande verksamhet på platser där etablerade svenskar naturligt vistas; så som skolor, idrottsföreningar, intresseorganisationer, och i det egna bostadsområdet.

”Jag tror att jag är en del av lösningen – det är vi ju alla. Men jag tror att om jag och min kille i vår vardag skulle bli pushade till att träffa en ny svensk så skulle det bli svårt. Men om vi på något naturligt sätt; kanske behöver eldsjälarna ordna ”naturliga mötesplatser”. Så ja, jag är en del av lösningen, men jag har inte huvudansvaret. Det har nog politiker, och kommunen. Men också organisationer kan jobba mer aktivt för att appellera till utlandsfödda. Men då krävs det ju någon som samordnar det.”

Etablerad kvinna, 33 år, Västerhaninge, Haninge

Det är här civilsamhällets viktiga roll kommer in genom att skapa förutsättningar för socialt nätverkande som sträcker sig längre än våra egna etablerade kontaktnät. Detta genom att tillhandahålla fysiska mötesplatser och fylla dem med innehåll som lockar såväl nya som etablerade svenskar. Civilsamhället har också helt andra förutsättningar att bygga upp ett förtroende då det inte agerar i en politiker- eller myndighetsroll. För att fullt ut ta tillvara den möjlighet som civilsamhället erbjuder krävs dock mer av samverkan med offentlig och privat sektor och inte minst långsiktighet. Stora, ständigt närvarande samhällsutmaningar kan inte lösas genom att ständigt starta upp nya projekt som sedan rinner ut i sanden när projekttiden är slut. Vi efterlyser därför ökad styrning mot beprövade och bevisat effektiva metoder samt en tydligare och ökad långsiktighet i såväl finansiering som andra typer av stöd.

”Utan integration, och att vi fått lära oss om nya kulturer, så skulle vi sitta hemma och äta falukorv...Jag anser att det är genom integration man lär sig att anpassa sig till nya idéer och ser nya sätt att göra saker på. Nya sätt att utvecklas. Det är viktigt. Genom integration lär man sig något nytt varje dag, vare sig man vill eller inte.”

**Etablerad man, 27 år,
Handen, Haninge**

”Om vi inte lyckas integrera de människor och den potential som kommit till Sverige kommer vi bli ett fattigt land. Vi kommer ha råd med vår välfärd om vi gör det, och vi kommer inte ha råd med den om vi inte gör det.”

**Etablerad man, 73 år,
Tullinge, Botkyrka**

TACK TILL ER SOM PÅ OLIKA SÄTT BIDRAGIT I ARBETET MED KART- LÄGGNINGEN:

Anders Bergqvist, Svenska kyrkan i Haninge

Ann-Mari Rudolf, Röda Korsets Botkyrkakrets

Birgitta Paulander, Samspråk/Södertälje kommun

Broula Oussi, Hovsjö forum

Camilla Craas, Verdandi Botkyrka

Camilla Johansson, Stockholmsidrotten

Caroline Nilsson, Svenska kyrkan i norra Botkyrka

Cecilia Löfqvist, Haninge bostäder

Elof Hansjons, Södertälje kommun

Embla Ausinsch Kullberg, War Child

Eva Ahlberg, Haninge kommun

Fayyad Assali, Basun/Botkyrka kommun

Gunilla Bondesson, Botkyrka kommun

Helena Dahlin Kassé, Haninge kommun

Helena Rojas, Botkyrka kommun

Jessica Tanzili, Haninge kommun

Joel Jorquera Cordova, ABF Haninge

Jonas Storm, Haninge kommun

Justina Meyer, Blå vägen i Jordbro

Kjell Sjun demark, Samordningsförbundet i Södertälje

Linda Folke, Botkyrka kommun

Linda Kollberg, Haninge kommun

Linn Karlsson, Södertälje kommun

Lumnije Mehmeti, Botkyrka kommun

Magnus Båth, Verdandi

Magnus Lundin, Södertälje kommun

Mats Wählman, Hela människan i Tumba

Mikael Morberg, Mkc, Fittja

Peder Johnson, Friskis & Svettis Södertälje

Rita De Castro, Botkyrka kommun

Sophia Lövgren, Hyresgästföreningen

Therese Reisenbichler, Blå vägen

Kompis Sverige